

Ба Шурои диссертатсионии 6D.КOA-018
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025, Тоҷикистон, ш. Душанбе,
хiebони Рӯдакӣ, 17)

ТАҚРИЗИ

ба автореферати диссертатсияи Анушервони Исрофил дар мавзуи «Одатҳо дар муомилоти маданӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.03 – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ пешниҳод шудааст

Омӯзиш ва таҳлили автореферати диссертатсияи Анушервони Исрофил дар мавзуи «Одатҳо дар муомилоти маданӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.03 – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ пешниҳод шудааст, мубрам буда, барои танзим ва рушди муносибатҳои маданӣ дар самти анъанаҳо ва урфу одатҳои милли равона гардидааст.

Муаллиф дар бораи сабабҳои кам истифода бурдани урфу одатҳои ҳуқуқӣ аз ҷониби судҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчун воситаи танзими муносибатҳо дар муомилоти маданӣ муҳокима намудааст. Барои посух додан ба ин савол таърихи ташаккули урфу одати ҳуқуқӣ мавриди таҳқиқ ва баррасӣ қарор дода шудааст. Унвонҷӯ қайд менамояд, ки одатҳо яке аз қадимтарин сарчашмаҳои ҳуқуқи маданӣ буда, одати ҳуқуқӣ эътирофи ҳуқуқи худро дар моддаи 5 Кодекси граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон аз соли 1999 ва баъдтар дар Кодекси маданияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба даст овардааст ва он дар моддаи мазкур одатҳои муомилоти қорӣ номгузори шудааст. Унвонҷӯ дар таҳқиқоти гузаронидашуда, аломатҳои одатҳои ҳуқуқиро дар асоси мафҳуми ҳуқуқи он, аз ҷумла: 1) қоидаи рафтор; 2) ташаккул ёфтани; 3) дар ҳама гуна соҳаи фаъолият васеъ истифода шудани; 4) дар қонун пешбинишудани мебинанд. Ба ақидаи унвонҷӯ, ба одат инчунин хусусиятҳои ахлоқӣ, оқилона, қуҳнапарастӣ, муҳимият низ хос мебошад. Диссертант дар таҳқиқот дарҷ намудааст, ки ин аломатҳои одатҳо дар низоми ҳуқуқи муосири милли чӣ гуна зоҳир мешаванд. Таъкид мешавад, ки одатҳои ҳуқуқӣ ба ақидаҳои ҳукмфармо дар бораи ахлоқ ва адолат дар ҷомеа мувофиқат мекунад. Мафҳумҳои ҳатмии хусусияти

умумибашарӣ ва итминони расмии одатҳо ошкор карда шудаанд. Қайд карда мешавад, ки одатҳо барои истифодаи такрорӣ пешбинӣ шуда, ба ҳама ҳолатҳои шабеҳе, ки дар давраи эътибори он ба вуҷуд меоянд, дахл дорад. Муаллифи одатҳо доираи номуайяни шахсон мебошад. Одатҳо дар соҳаҳои муайяни фаъолияти инсонӣ (тиҷорат, бонкдорӣ, суғурта ва ғ.) ташаккул меёбанд ва татбиқ мешаванд. Одатҳои дар соҳаи муайяни фаъолият муқарраршуда наметавонанд берун аз ин соҳа татбиқ карда шаванд. Дар таҳқиқот роҳҳои ҷамъоварӣ ва сабти одатҳо зикр шудааст. Одатҳои бақайдгирифташудаи расмӣ ва ғайрирасмӣ аз ҳамдигар тафовут доранд. Мавқеи одатҳо дар байни воситаҳои танзимгари муносибатҳои ҳуқуқии маданӣ ҷойи муайянеро ишғол менамояд. Дар ҳалли масъалаи таносуби меъёрҳои одатӣ ва меъёрҳои дигари иҷтимоӣ ихтилоф ва монандиҳо муайян карда шудаанд. Роҳҳои таҳқиқоти минбаъдаи ҳуқуқии одатии маданӣ нишон дода шудаанд.

Таҳқиқоти Анушервони Исрофил дар илми ҳуқуқшиносии ватанӣ нахустин таҳқиқоте мебошад, ки дар он масъалаҳои назариявӣ-амалии одатҳо дар муомилоти маданӣ мавриди баррасӣ ва омӯзиш қарор дода шудааст. Муаллиф аз уҳдаи вазифаҳои гузошташуда баромада, дар мавзӯи таҳқиқоти мазкур тавассути нуктаҳои илмӣ ба ҳимоя пешниҳоднамуда, ҳамаи паҳлуҳои масъалаҳои баррасишавандаро пурра ошкор намуда, ҷиҳати расидан ба мақсадҳои дар таҳқиқот дарҷшуда аз сарчашмаҳои таърихӣ-ҳуқуқӣ, қонунгузории миллӣ ва хориҷӣ, инчунин аз ақидаҳои илмӣ олимони ватанию хориҷӣ истифода намудааст, ки онҳо дар маҷмӯъ навгонии таҳқиқоти диссертатсиониро инъикос намудаанд.

Таҳқиқоти Анушервони Исрофил аҳаммияти баланди илмӣ-амалӣ дошта, хулоса ва тавсияҳое, ки дар натиҷаи таҳқиқоти илмӣ пешниҳод гардидаанд, дар таҳқиқоти минбаъдаи масъалаҳои истифодаи одатҳо дар муомилоти маданӣ ба мақсад мувофиқ мебошад.

Мавзӯи таҳқиқшаванда ва моҳияти он дар 15 мақолаҳои илмӣ ва маърузаҳои дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ кардаи муаллиф ифодаи худро ёфтаанд, ки саҳми докталабро дар таҳқиқоти гузаронидашуда нишон медиҳад.

Ба дастовардҳои ноилгардидаи унвонҷӯ нигоҳ накарда, бояд қайд намоем, ки дар таҳқиқот баъзе аз масъалаҳо ва хулосабарориҳо баҳснок мебошанд. Аз ҷумла, муаллиф масъалаи одатҳоро дар таносуб бо ахлоқ ва ҳуқуқ то ба охир таҳлил накардааст, ки он метавонист нақши одатҳоро дар танзими муносибатҳои ҷамъиятӣ муайян мекард.

Дар умум эродҳои гирифташуда бахснок буда, ба мазмун ва моҳияти таҳқиқоти гузаронидашуда таъсир намерасонад.

Ҳамин тавр, таҳқиқоти гузаронидашудаи Анушервони Исрофил ба талаботҳои оид ба корҳои диссертатсионӣ дар мавриди дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илм мувофиқ буда, муаллифи он барои ноил гардидан ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.03 – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ сазовор мебошад.

Мудири шуъбаи ҳуқуқи байналмилалӣ
Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва
ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор

Раҷабов С.А.

Имзои Раҷабов С.А. -ро тасдиқ мекунам:

Нозири калони кадрҳои ИФСҲ АМИТ

Абдурахмонзода Б.А.

« 14 » 03 соли 2025

Суроғаи муқарриз: 734025 Ҷумҳурии
Тоҷикистон, хиёбони Рӯдакӣ 33, Почтаи эл.:
saidumar1951@mail.ru Телефон: + 992 372 21 65 72